

естетичному вихованні підлітків. Суми: Сумський ОІППО: РВВ СОІППО, 2014. С. 9–14.

6. Сєрих Л. В. Багатовекторна модель взаємодії загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів в естетичному вихованні підлітків. Матер. Міжнар. наук. - практ. конф. *Освітні інновації: філософія, психологія, педагогіка*. 4 ч. Суми: вид. підпр-во «Мрія», 2015. Ч.2. С. 121–124.
7. Философский энциклопедический словарь. М.: ИНФРА, 2009. 570 с.

Шевчук Кристина, Йолшина Тетяна
(Чернівці, Україна)

РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАВДАНЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ЗМІСТІ ПРИРОДОЗНАВЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Автором статті робиться акцент на екологізації змісту початкової освіти в руслі сучасних реформаційних процесів. Зокрема визначається мета, завдання екологічної освіти, окреслюються її структурні компоненти. Визначається потенціал предмету «Я досліджую світ» з огляду реалізації екологічних завдань і функцій.

Ключові слова: екологізація, екологічна освіта, природнича освітня галузь.

Автором статті делается акцент на экологизации содержания начального образования в русле современных реформационных процессов. В частности, определяется цель, задачи экологического образования, описываются ее структурные компоненты. Актуализируется потенциал предмета «Я исследую мир» ввиду реализации экологических задач и функций.

Ключевые слова: экологизация, экологическое образование, природоведческая сфера образования.

The author of the article emphasizes the greening of the content of primary education in line with modern reform processes. In particular, the purpose, tasks of ecological education are defined, its structural components are outlined. The potential of the subject «I explore the world» is determined in view of the implementation of environmental tasks and functions.

Key words: greening, ecological education, natural education branch.

Екологічна освіта передбачає розкриття сутності світу природи – середовища перебування людини, яка повинна бути зацікавлена у збереженні цілісності, чистоти, гармонії в природі. Це передбачає уміння осмислювати екологічні явища, робити висновки про стан природи, розумно взаємодіяти з нею. Естетична краса природи сприяє формуванню моральних почуттів обов'язку і відповідальності за її збереження, спонукає до природоохоронної діяльності.

Екологічне навчання здійснюється на всіх етапах освітнього процесу в школі, на кожному з яких ставиться певна мета, завдання, добирається відповідна методика з огляду на вікові особливості школярів.

За нинішніх умов неабиякої ваги набирають розробка й практичне втілення принципово нових засад у взаєминах між людиною і природою. На разі цілком очевидно, що в основу цих відносин має бути покладено не принцип підкорення (поневолення) людиною природи, а принцип

налагодження рівноправних (людина – лише частина природи) та гармонійних взаємостосунків між ними. Саме тому екологічна освіта й виховання з плином часу не лише не втрачають своєї актуальності, а, навпаки, набувають воістину непересічного значення. Вони перетворюються на свого роду стрижень формування сучасної культури поведінки й служать передумовою для вирішення багаточисельних проблем практичного життя людей, перебудови як окремих соціосистем, так і суспільства в цілому.

З огляду на це ефективність екологічної освіти значною мірою залежить від віку людини, на яку поширюється її вплив. Вважається, що саме діти з їх природною допитливістю, майже інстинктивним (вродженим) потягом до знань, ще незіпсованими (соціодовкіллям), смаками й уподобаннями є найбільш сприйнятливою категорією до такого впливу.

Тому надзвичайно важливо, щоб саме в цьому віці вони перебували під опікою мудрих наставників, здатних прищепити їм любов до природи, закласти в них підвалини бережливого, майже трепетного ставлення до неї.

Особливо актуалізується питання екологічної освіти у змісті природничої освітньої галузі в умовах реалізації концепції Нової української школи.

В плані теоретичного дослідження суті екологічної освіти в школі було докладено чималих зусиль як зарубіжними, так і вітчизняними науковцями. З поміж інших авторів, роботи яких в зв'язку з цим заслуговують на особливу увагу, варто відзначити таких авторитетних вчених як Дж. Баркер, В. Браун, Л. Візе, Ш. Грей, Т. Деррі, С. Карсон, А.Мортон, М. Реймерс, Б. Саймон, Р. Стівенс, Р. Херберт, науковці університету Бірмінгема Дж. Бірін, Р. Лестер.

Аналіз сучасного стану екологічної освіти молодших школярів, практики її здійснення в умовах глобального поглиблення екологічної кризи міститься в низці наукових праць знаних фахівців, а саме: Н. Жестової, Л. Єрдакової, З. Можарової, А. Плешакова, Л. Постнікова, Л. Салєєвої, І. Суравеїної, Л. Хафізова, А. Холомкіна.

Вельми помітним в розробку теоретичних та практичних аспектів екологічної освіти вищезазначеної категорії школярів, адаптацію до вітчизняних умов накопиченого в цій сфері світового досвіду є й внесок, що належить провідним українським фахівцям – В. Крисаченку, О. Колоньковій, О. Лазебній, В. Лапчинській, І. Панченку, О. Прокопенку, С. Шаган, Н.Шкарбан та деяким іншим, не менш відомим в наукових колах дослідникам.

Віддаючи належне здобуткам науковців в опануванні теми, доводиться констатувати: проблеми методики навчання, пошуку й впровадження нових форм і засобів екологічного виховання в змісті природничої освітньої галузі в школі стоять нині особливо гостро.

Основною метою екологічної освіти є формування екологічної культури окремих осіб і суспільства в цілому, формування навичок, фундаментальних екологічних знань, екологічного мислення й свідомості, що ґрунтуються на ставленні до природи як універсальної, унікальної цінності. Екологічна освіта, з одного боку, повинна бути самостійним елементом загальної системи освіти, а з іншого, має виконувати інтегративну роль у всій системі освіти [3, с.165].

Ця мета досягається поетапно шляхом вирішення освітніх і виховних завдань та вдосконалення практичної діяльності.

Найголовнішими завданнями екологічної освіти є:

- виховання розуміння сучасних екологічних проблем держави й світу, усвідомлення їх важливості, актуальності і універсальності (зв'язку локальних з регіональними і глобальними);
- відродження кращих традицій українського народу у взаємодіях з довкіллям, виховання любові до рідної природи;
- формування усвідомлення безперспективності технократичної ідеї розвитку й необхідності заміни її на екологічну, яка базується на розумінні єдності всього живого й неживого в складно-організованій глобальній системі гармонійного співіснування й розвитку;
- формування розуміння необхідності узгодження стратегії природи і стратегії людини на основі ідеї універсальності природних зв'язків та самообмеженості, подолання споживацького ставлення до природи;
- розвиток особистої відповідальності за стан довкілля на місцевому регіональному, національному і глобальному рівнях, вміння прогнозувати особисту діяльність і діяльність інших людей та колективів;
- розвиток умінь приймати відповідальні рішення щодо проблем навколишнього середовища, оволодіння нормами екологічно грамотної поведінки; виховання глибокої поваги до власного здоров'я та вироблення навичок його збереження [1, с.65].

Фундамент відповідального ставлення до навколишнього середовища закладається в початковій школі, тому успіх екологічної освіти багато в чому залежить від першого етапу навчання школярів.

Адже, молодший шкільний вік – самоцінний етап в розвитку екологічної культури особи. В цей період відбувається якісний стрибок, який значною мірою визначає процес розвитку екологічної культури особи надалі, виражається у формуванні в дитини усвідомленого ставлення до навколишнього світу, в тому, що вона починає виділяти себе з навколишнього середовища, долає в своєму світовідчутті відстань від «Я – природа» до «Я і природа».

Розробка нового навчального курсу «Я досліджую світ» проводиться з урахуванням віддзеркалення в них всіх компонентів змісту екологічної освіти: *науково-пізнавального, ціннісного, нормативного, практично-діяльнісного.*

Науково-пізнавальний компонент розвиває інтерес молодших школярів до проблем навколишнього середовища та формує у них уявлення про наукову картину світу. Він представлений матеріалом, що розкриває властивості предметів і явищ, їх різноманіття, зв'язки між ними. Для молодших школярів весь комплекс знань про навколишнє середовище забарвлений інтересом, що має дуже важливе значення в справі формування стосунків дітей до своєї оселі – природно-соціального оточення.

Ціннісний компонент змісту екологічної освіти покликаний розкрити дітям багатобічну значущість об'єктів, що вивчаються, в житті природи та людини. До цього часу в практиці навчання молодших школярів нерідко

переважало трактування цінності з утилітарно-практичних позицій, що збіднювало ставлення дітей до природи, знижувало їх допитливість, естетичну чуйність, милосердя, співчуття та співпереживання.

Нормативний компонент змісту екологічної освіти – це правила (дозволи та заборони) поведінки людини та її діяльності в природному і соціальному середовищі. Відповідність вчинків загальнолюдським нормам моралі – показник загальної культури поведінки кожної людини у стосунках з іншими людьми, природними об'єктами, ставленні до свого здоров'я і т.д. Основи екологічної культури, як і будь-якої іншої, закладаються в дитячому віці. Власне тому саме в початковій школі необхідно приділяти особливу увагу розкриттю нормативного компоненту змісту екологічної освіти.

Практично-діяльнісний компонент відіграє не менш важливу роль в змісті екологічної освіти. Практична діяльність – кінцевий результат стосунків, що формуються, критерій свідомості, що розвивається, та відчуттів. Водночас, в діяльності формуються й закладаються самі стосунки людини з навколишнім світом. При цьому слід враховувати, що організація практичної діяльності в молодшому шкільному віці має свої особливості: дітей необхідно вчити, *що і як* робити [2, с.218].

Оскільки метою екологічного навчання є формування відповідального ставлення до навколишнього середовища, воно базується на ґрунті екологічної свідомості. Це припускає дотримання етичних і правових принципів природокористування та пропаганду ідей щодо його оптимізації, активну діяльність з вивчення й охорони природи своєї місцевості.

Основним завданням нині є модернізація освіти. Здатність сприймати зміни і творити їх – це найважливіша характеристика способу життя людини у ХХІ столітті. Освіта має набути інноваційного характеру, тобто постійно змінюватися, доповнюватися, удосконалюючи вміння і навички.

Особлива увага на деякий час акцентується на необхідності розкриття системи екологічних знань у вивченні всіх навчальних предметів, розкриття міжпредметного характеру цієї системи. Отже, використовувати екологічний потенціал кожного навчального предмета – обов'язок класовода. Тільки озброївши учнів науковими знаннями про об'єкти і явища природи, ми закладаємо підґрунття для їх екологічного навчання та виховання.

Необхідно формувати у дітей стійкий інтерес до природи та потребу до активної практичної роботи з охорони довкілля, прагнення до спілкування з природою, до пізнання її таємниць, здатність переживати глибокі етичні та естетичні почуття при цьому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пустовіт Н. А. Неперервна екологічна освіта в Україні (концептуальні засади) [Текст] / Наталія Афанасіївна Пустовіт // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. – К.: Педагогічна думка, 1999. – Кн. 1. – С. 64–71.
2. Рибалко Л. Навчання природничих предметів на засадах екологічного підходу в загальноосвітніх навчальних закладах: теорія і практика: монографія [Текст] / Ліна Рибалко. – Полтава: ФО–П Мирон І. А., 2014. – 400 с.
3. Шмалей С.В. Система екологічної освіти в загальноосвітній школі в процесі вивчення предметів природничо-наукового циклу. / С.В. Шмалей – Херсон, 2004. – 369 с.

РОЗДІЛ II

ІННОВАЦІЇ У ВИЩІЙ ОСВІТІ: СТРАТЕГІЇ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

Будянський Дмитро

(Суми, Україна)

ТЕХНОЛОГІЯ ВІДЕОПРОЄКТУ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті розглядаються питання самостійної роботи студентів в форматі створення відеопроєкту. Використання проєктної технології дозволяє викладачеві залучити кожного студента до дослідницького процесу, підвищити мотивацію і сформувати освітні навички. Описуються цілі і завдання, етапи розробки відеопроєкту, уточнюється роль викладача і студента на кожному етапі.

Ключові слова: відеопроєкт, дослідницька діяльність, самостійна робота, мотивація, самоосвіта.

В статье рассматриваются вопросы самостоятельной работы студентов в формате создания видеопроекта. Использование проектной технологии позволяет преподавателю вовлечь каждого студента в исследовательский процесс, повысить мотивацию и сформировать образовательные навыки. Описываются цели и задачи, этапы разработки видеопроекта, уточняется роль преподавателя и студента на каждом этапе.

Ключевые слова: видеопроект, исследовательская деятельность, самостоятельная работа, мотивация, самообразование.

The article deals with the issues of students' independent work in the format of creating a video project. Using of project technology allows the teacher to involve every student in the process of research, to increase students' motivation and to form educational skills. The goals and objectives, stages of developing a video project are described, the role of the teacher and student at each stage is specified.

Key words: video project, research activity, independent work, motivation, self-education.

Новітні соціально-економічні процеси та виклики спричинили кардинальні зміни в галузі освіти, зокрема у вищій школі, яка в стислий термін

повинна перейти на дистанційну форму навчання, оволодіти сучасними інструментами (технологіями, методами, засобами) реалізації освітніх завдань, при цьому забезпечити високу якість навчального процесу.

Фахівець, якого сьогодні готують заклади вищої освіти, повинен володіти ґрунтовними знаннями відповідно до обраної спеціальності, високорозвиненими професійними компетентностями, уміннями ефективного пошуку та роботи з інформацією, знаходження оптимального рішення у нестандартних ситуаціях, креативним мисленням, мати навички використання інформаційних технологій з метою розв'язання професійних завдань. Тож, перед системою вищої освіти постає проблема якісної підготовки фахівців нового рівня, орієнтованих на постійне особистісне та професійне зростання.